

OCUKROWAĆ (121) *vb pf*

Oba o oraz a jasne.

inf ocukrować (12). ◇ *fut 2 sg* ocukrujesz (6). ◇ *3 sg* ocukruje (2). ◇ *3 pl* ocukrują (1). ◇ *praet 3 sg m* ocukrował (1). ◇ *imp 2 sg* ocukruj (54). ◇ *con 2 pl m pers* byście ocukrowali (1). ◇ *part praet act* ocukrowawszy (44).

Sł stp, Cn brak, Linde XVI(XVIII) – XVII w.

Ośłodzić, przypawić cukrem (121) : niechay thy rzeczy wreią wżyżki [!] łpołem/ przylawży łpięć łyżek oczta/ ázby trzecia część wywrzała/ á potym przecedziwży ocukruy *FalZioł* I 32a; Theż gdy kogo boli głowa z gorącey przyczyny/ wezmi kwiatkow grzybienionych/ á włoż ie w proftą wodę na nocz, á poranu napiy łie oney wody ciepło ocukrowawży *FalZioł* I 92a; Theż wino w ktorymby były warzone Koczenki z draganthem zagrzewa pierli/ ale małz ocukrować iż by było łlodko. *FalZioł* I 128a; Wezmi poł funta łkorek Kaparowych powarz gich włoku Chebdowego korzenia/ á potym dobrze ocukruy iż będzie łtego iakoby łirop *FalZioł* III 14a, I 1c, 2d, 3b, d [2 r.], 6c (79); Pirweyś piyał gorzałkę/ dziś żuwkę gotuią/ Pięknie przykorzeniwży łełzczęć ocukruią. *RejWiz* 60v; trołżkę cynámonu przydawży/ wódką borakową/ łzczawiówą/ álbo podróźnikową/ rołtworzyć/ á ocukrowawży/ ciepło poranu dáć wypić *Oczko* 31, 19.

ocukrować co (10): ale ocukruj ten łirop miernie *FalZioł* 127a, I 1b, 3a, 28b, 44c, 67d, 154b, V 70; á ocukrowawży onę iuchę w ktoréy wrzało żiele noc y dzień day ią pić choremu *SienLek* 139v, 105v.

W charakterystycznych połączeniach: ocukrować dobrze (14), *miernie, trochę* (6), *według wolej; ocukrować juchę, syrop, wino, wodę.*

Zwrot: »ocukrować (białym a. bieluchnym) cukrem, z cukrem« [*żyk zmienny*] (11:1): warz że to iżby trzecią część wywrzało/ á trochę ocukrui białem czukrem, á potym przecedziwżi piy ten łirop po ranu y w wieczor. *FalZioł* I 11b; wwarz thy rzeczy/ zbiałym czukrem ocukrowawży/ á thego łie napijay poranu y wieczor po trunkowi ciepło *FalZioł* I 43c; Czarna Czemieszicza w winie wwarzona á pitha czukrem ocukrowawżi: quarthana od niey przełtanie. *FalZioł* I 46d, I 3a, 17b, 23b, 45a, 72c (12).

Szeregi:»ocukrować albo omiedzić« (6): Theż Galienus radzi korzeń w winie warzyć á ocukrowawży albo omiedziwży dáć trunek ciepło wypić *FalZioł* I 110a, I 13a, 15c, 16a, 41d, 52b.

»ocukrować albo ośłodzić« (6): Dzieciom tho ocukrować albo ośłodzić możefz, á dawać rano pić po kielko dni. *FalZioł* V 70, I 57c, 59c, 66c, V 82; ośłátek [*wody*] ocukruy álbo z miodem ośłodź/ dayże choremu pić po kilká dni. *SienLek* 105v.

Przen (8) :

a) *Przedstawić lepiej niż jest, zafalszować* [*w tym: co* (4)] (5) : ále go [*Chrystusa*] nie dla te^{go} wśpominać ábyście mu chwałę iego dawáli/ ále iżebyście ty łwoie łmrody y ludzkie truciny/ od Dyabła wymyłłone ocukrowáli *KrowObr* 92; Ano trudno połstawką/ nieprawdę fárbowác/ Bo gdzye gorzko/ tám zówżdy/ trudniey ocukrowác. *RejZwierz* 133v.

ocukrować komu (1): Stákowych tedy przymiotow opilce ma łie wyłtrzegác káždy obywatel tego złego nafienia/ ktore ták Szátan ludziom ocukrował/ że przeto łámo wiele ich do żginienia prowadzi. *Phil* L4.

ocukrować przed kim (1): Ale iżeby to swoie vboſtwo ſmyflone/ álbo proznowanie/ przed ludzmi proſtymi mogli ocukrować/ przeto ty ſłowá ku temu Páná Kryſtuſowe zwykli przywozić *KrowObr* 140.

Zwrot: »ocukrować ſłowy« (1): Y vmieią ſwé wády ocukrować ſłowy/ Y chytréy głowy rozum: vdác zá ſkarb zdrowy. *ZawJeft* 34.

b) Uczynić lepszym, znośniejszym, przyjemniejszym [co] (2) : Zgodá y poſłufzeńſtwo ſpráwę ocukruie. *CzahTr* Ev.

ocukrować komu (1): raczył nam pan Chryſtus onę ſmierć przez piérwſzého Iádámá ná nas wnieſioná ocukrować: ábyſmy ſye iey nieſtrácháli *BiałKat* 176.

[*ocukrować czym*: wždy niemoże bydź ták málá rzecz/ któryby Król/ ocukrowawſzy iá ludzkoſcią/ dáć niemógł. *SenekaGórn* 84 (*Linde*).]

c) Utrwalić [co] (1) : Co to ieſt zá niedbáłość pilnie vpátruię. Zda mi ſie/ przyrodzenie to wſzytko ſpráwuie/ A potym złe ćwiczenie iełzche ocukruie. *RejWiz* 76.

Synonim: osłodzić.

Formacje współrdzenne cf CUKROWAĆ.

Cf OCUKROWANIE, OCUKROWANY

OD